

Atvinna fyrir alla

Aðgerðaáætlun 2010

Febrúar 2010

Aðgerðaáætlun 2010

- Stefnumörkun á mörgum sviðum til þess að koma Íslandi af stað
- Horfur um þróun efnahags á árinu 2010 hafa versnað
- Mikilvægar áherslubreytingar nauðsynlegar
- Samtök atvinnulífsins leggja fram grundvöll að nýrri sókn

Hagvöxtur

- Fyrirliggjandi spár um minna en 2% árlegan meðalvöxt á næstu árum þýðir áframhaldandi mikið atvinnuleysi og léleg líf skjör
- Lágmarkshagvöxtur 2011-2015 þarf að vera 3,5% að meðaltali til að þróunin snúist við
- Æskilegasta markmiðið er 5% árlegur hagvöxtur að meðaltali 2011-2015
- Þá endurheimtast líf skjör, atvinnuleysi hverfur og ríkisskuldir fara að greiðast niður

Fjárfestingar

- Fjárfestingar í útflutningsgreinum þurfa að draga vagninn
- Atvinna við uppbyggingu og framtíðastörf sköpuð
- Markaðssetning ferðapjónustu skilar sér
- Stórfjárfestingar verða að ganga fram
- Aðgangur að lánsfé á hagstæðum kjörum er lykilatriði
- Stjórnvöld verða að vinna með atvinnulífinu s.s. ferðapjónustu, sjávarútvegi, stóriðju og orkugeira

Útflutningur

- Alþjóðaviðskipti eru farin að glæðast á ný
- Aukinn útflutningur er forsenda hagvaxtar
- Opinberar spár gera ráð fyrir lítilli aukningu
- Markmiðið er 7% - 8% aukning á ári en það nemur 60 – 70 ma. kr. árlega í nýjum útflutningi til 2015
- Sjávarútvegur 7 ma., stóriðja 12 ma., ferðaþjónusta 12 ma., 18 hátæknifyrirtæki 8 ma. og annað nýtt 22 ma.

Hagstjórn

- Ísland glímir ekki við hefðbundinn hagstjórnarvanda
- Kreppa en ekki þensla
- Stjórn peningamála þarf að miðast við örvun hagkerfisins
- Ríkið þarf að ná jafnvægi, hallinn 2009-2012 verði ekki yfir 30%-35% af VLF (á þjóðhagsgrunni)
- Nauðsynlegt að vextir verði lágir næstu ár

Ríkisfjármál

- Á árinu 2010 er stefnt að 6% af VLF bata á ríkisrekstri, halli úr -12,4% í -6,3% af VLF (83 ma.)
- Skattahækkanir 2009-2010 eru áætlaðar 72 ma.
- Meira en samið var um í stöðugleikasáttmála vegna 2009-2011 (45% af aðlögunarþörf með skattahækkunum)
- Samtals þarf 88 ma. útgjaldalækkun 2009-2011 til að halda hlutfalli í stöðugleikasáttmála
- A.m.k. 50 ma. útgjaldalækkun eftir áður en til nýrra skattahækkana kemur (3,2% af VLF)
- Margvíslegar umbætur nauðsynlegar

Verðbólga

- Verðbólga verður að vera sambærileg og í viðskiptalöndunum
- Verðbólguþáttur vanmeta verðhækkunar
- Gengisvísitala hefur hækkað um 90% frá ársbyrjun 2008, en innfluttar neysluvörur um 50%, laun um 10% en VNV um 27%
- Allt að 10% verðlagshækkun gæti verið yfirvofandi ef gengið styrkist ekki
- Brjótast þarf út úr gengissjálfheldunni og launahækkunar verði hóflegar

Peningamál - vextir

- Háir vextir þrátt fyrir djúpa kreppu
- Kostnaðarhækkanir leiða verðbólgu
- Verðbólgu líkan Seðlabankans segir að bankinn nái alltaf markmiðum sínum á fáum ársfjórðungum með vaxtahækkunum
- Reynslan segir að vaxtataekið sé bitlaust í litlu opnu hagkerfi
- Vaxtamunur verði strax innan við 3% miðað við evruvexti

Gjaldeyrishöft

- Gjaldeyrishöft eru að festast í sessi
- Höftin halda genginu lágu um næstu framtíð
- Nýtt ójafnvægi hefur myndast milli atvinnugreina
- Nauðsynlegt er að brjótast út úr höftunum
- Bjóða ætti kröfueigendur skuldabréf til 10-15 ára í erlendum gjaldmiðlum
- Um leið og krónan kemst í hækkunarferil breytast verðbólguvæntingar

Vinnumarkaður

- Sköpun nýrra starfa er forgangsmál
- 11.000 störf töpuðust 2008-2009, vinnustundum fækkaði um 10,5%
- Atvinnuleysi verður um 10% þetta ár og næsta
- Brottlutningur af landinu 2.700 manns fyrstu 9 mánuði ársins 2009
- Nýtt fólk kemur inn á vinnumarkaðinn á næstu árum
- Aðeins metnaðarfull markmið um hagvöxt og alvöru átak til að fylgja þeim eftir geta leyst vandann á vinnumarkaðnum

Atvinnuleysistryggingar og vinnumarkaðsaðgerðir

- Hækkun atvinnutryggingagjalds óhjákvæmileg
- Þjónusta við atvinnulausa hefur verið aukin
- Vaxandi langtímaatvinnuleysi – spá um að 2/3 atvinnulausra verði það í sumar
- Atvinnuleysi ungs fólks er áhyggjuefni
- 2.400 boð um nám fyrir ungt fólk fyrir 1. apríl

Nýskipan atvinnuleysistrygginga

- Aðilar vinnumarkaðarins beri megin ábyrgð á framkvæmd atvinnuleysistrygginga
 - til þess að stuðla að betri þjónustu, aukinni hagkvæmni og meiri árangri gegn misnotkun
- Réttindakerfi áfram lögbundið - allir tryggðir
- Grunnréttindi + samningsbundin viðbótarréttindi
- Stéttarfélög verða helstu veitendur þjónustu við einstaklinga
 - ráðgjöf
 - skráning, umsóknir, úrskurðir
 - vinnumiðlun

Öryrkjar og starfsendurhæfing

- Örorkulífeyrispegum hefur fjölgað mikið undanfarinn áratug þrátt fyrir gott atvinnuástand
- Voru 15.677 þann 1.1.2010, 8,7% af vinnuafli
- 1.474 nýir öryrkjar árið 2009, ekki áður fleiri
- Samfélagslegt tjón vegna minni verðmætasköpunar, hærri ríkisútgjalda og skerðingar ellilífeyris frá lífeyrissjóðum.
- Starfsemi Starfsendurhæfingarsjóðs mikilvæg
- Endurskoðun almannatrygginga: starfsgetumat í stað örorkumats

Lífeyrissjóðir og atvinnumál

- Lífeyrissjóðir í OECD löndum töpuðu 23% af eignum í kreppunni en íslenskir lífeyrissjóðir heldur minna með 19,1% neikvæðri raunávöxtun.
- Kostnaður af kreppunni er smámál miðað við kostnað af öldrun samfélagsins
- Nauðsynlegt er að lífeyrisþegar framtíðarinnar verði skattgreiðendur
- Lífeyrissjóðirnir þurfa að fjárfesta á ný í atvinnulífinu og hafa forystu um ábyrg vinnubrögð

Ísland og ESB

- Viðræður um aðild Íslands að ESB hefjast líklega á næstu mánuðum
- Skoðanir eru skiptar innan SA
- SA taka þátt í 9 samningahópum
- Mikilvægt að glata ekki metnaði gagnvart EES

Stjórnsýsla og atvinnuvegir

- Samtök atvinnulífsins eru andvíg fyrirhuguðaðri uppstokkun verkefna milli ráðuneyta
- Viðhalda á tengingu ráðuneyta sem ákvarða um auðlindanýtingu við rannsóknastofnanir og auðlindarannsóknir

Reglubyrði og einfaldara Ísland

- Sækja fyrirmyndir til nágrannalanda um átak til að lækka kostnað við regluverk
- Samráð við hagsmunaaðila við undirbúning mála skilar árangri
- Fylgja þarf eftir fyrirliggjandi leiðbeiningum – mat á áhrifum stjórnarfrumvarpa
- Gefa þarf nægilega rúman tíma til þess að fjalla um stjórnarfrumvörp í Alþingi

Fjámalakerfið

- Yfirtaka kröfuhafa á Arion banka og Íslandsbanka eru jákvæð skref
- Íslenskir bankar þurfa að vera stærri til að geta þjónað atvinnulífinu með hagkvæmum hætti
- Greiður aðgangur að erlendu lánsfé nauðsynlegur
- Byggja þarf upp traust á Íslandi og hækka láns hæfismat
- Skrá bankana sem fyrst á hlutabréfamarkað

Endurskipulagning fyrirtækja

- Bankar standi faglega að skuldameðferð og endurskipulagningu fyrirtækja
- Aðstoða fyrirtæki sem eiga sér rekstrarlegar forsendur
- Bankar verða að hámarka verðmæti eigna sinna
- Gæta verður samkeppnissjónarmiða
- Setja skýr arðsemismarkmið við endurskipulagningu skuldsettra fyrirtækja
- Gegnsæi nauðsynlegt. Lágmark er að upplýsingar sem gefa þarf upp til ársreikningaskrár liggi alltaf fyrir

Hlutabréfamarkaður - Kauphöll

- Hlutabréfamarkaðurinn hrundi en öflugur markaður er ein af undirstöðum þróaðs efnahagslífs
- Endurvinnna þarf traust og byggja upp þjónustu við fjárfesta
- Aðlaga þarf markaðinn að þörfum minni fyrirtækja
- Koma ríkisfyrirtækjum og fyrirtækjum í eigu banka á markað
- Skattafsláttur vegna hlutabréfakaupa

Góðir stjórnarhættir – fjölbreytni í forystu

- Mikill þrýstingur er á að fjölga konum í stjórnnum fyrirtækja – lög yfirvofandi
- Samstarfssamningur SA, FKA og VÍ í gildi
- SA hvetja eigendur til þess að nýta öll tækifæri til að fjölga konum í stjórnnum
- SA, VÍ og Kauphöllin gáfu út nýjar leiðbeiningar um góða stjórnarhætti
- Vinna við samfélagslega ábyrgð í framhaldi af stöðugleikasáttmála

Loftslagsmál

- Aðild að ESB kerfi þýðir tvo flokka útstreymis, ETS og almennt útstreymi
- Draga þarf úr almennu útstreymi um 20% á árunum 2005-2020 eins og staðan er nú
- Auka verður notkun endurnýjanlegrar orku
- Samkeppnishæfni verði ekki skert
- ESB og Ísland verða væntanlega aðilar að Kaupmannahafnarsamkomulagi

Umhverfismál

umhverfisvænsta hagkerfi heims

- Séríslenskar reglur skerði ekki samkeppnishæfni og leggi ekki steina í götu nýsköpunarfyrirtækja
- Auðlindanýting sé ábyrg, sjálfbær og hagkvæm
- Stjórnarsýsla umhverfisráðuneytisins betrubætt
- Aðalskipulag Flóahrepps og Skeiða- og Gnúpverjahrepps verði staðfest

Orkumál

- Nýting orkuauðlinda haldi áfram að aukast
- Alþjóðlegar kröfur gerðar um aukna nýtingu endurnýjanlegrar orku
- Rammaáætlun um nýtingu orkuauðlinda verði sveigjanleg og leyfi víðtækar rannsóknir
- Ákvæði um sameiginlegt umhverfismat eru séríslenskt fyrirbæri og misnotuð

Sjávarútvegur

- Treysta þarf grundvöll núverandi fiskveiðistjórnkerfis og standa þannig vörð um sjálfbæra og arðbæra nýtingu fiskistofna
- Stjórnvöld þurfa að standa við samkomulag um að umfjöllun um lög um stjórn fiskveiða verði í sáttafarvegi þar sem sjávarútveginum verða sköpuð góð rekstrarskilyrði til langs tíma
- Hverfa þarf frá hugmyndum um fyrningu aflaheimilda

Samkeppnismál

- Virk samkeppni er mikilvæg við endurreisn atvinnulífsins
- Smæð íslenska markaðarins skapar sérstöðu vegna mikilvægis stórra eininga en má ekki takmarka virka samkeppni
- Frjáls viðskipti gagnvart útlöndum vinna gegn ókostum lítils heimamarkaðar
- Auka þarf samkeppni í opinberri þjónustu
- Núverandi heimildir Samkeppniseftirlitsins til að skipta upp fyrirtækjum eru nægjanlegar

Rannsóknir og nýsköpun

- Samstarf milli fyrirtækja, háskóla og rannsóknastofnana er mikilvægt
- Stjórnvöld forgangsraði út frá langtímasjónarmiðum
- Ná þarf árangri í alþjóðlegri samkeppni um fólk til rannsókna og nýsköpunar
- Beina þarf rannsóknum að starfsemi sem er að skila árangri og skilar sér í framtíðinni

Menntamál

- 48 þús af 178 þús á vinnualdri hafa háskóla-menntun en jafn margir aðeins grunnmenntun
- Meginmarkmið að 90% af vinnumarkaðnum fái starfs- eða framhaldsmenntun
- Áframhaldandi uppbygging starfsmenntunar í samstarfi við stéttarfélög
- Stuðningur við háskóla atvinnulífsins (HB og HR) og allt háskólanám sem tengist atvinnulífi
- Draga verður úr kostnaði við skólakerfið, 40% yfir meðaltali OECD á hvern nemanda
- OECD telur hægt að draga úr kostnaði sem nemur 1,5% af VLF

Heilbrigðismál

- Unnið verði út frá ábendingum OECD um heilbrigðismál á Íslandi
- Þjónusta of mikið veitt af dýrum þjónustuaðilum á óþarflega háu tækni- og þjónustustigi
- Kostnaðarpátttöku er ekki beitt nægilega markvisst
- Ekki nægileg samkeppni milli þjónustuaðila
- Hluttur einkaaðila í þjónustunni er of lítill
- Verð á lyfjum of hátt og dreifingarkostnaður of mikill
- OECD telur kostnað geta lækkað um 1,5% af VLF

